

**“Looting to Live,
Stealing To Survive:
The Heinze
Dilemma”**

Rabbi Efrem Goldberg

ויקרא (י"ח:ה)
 LEVITICUS (18:5)

וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם אני יהוה אלהיכם: כמעשה ארץ-מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ-כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיהם לא תלכו: את-משפטי תעשו ואת-חקתי תשמרו ללכת בהם אני יהוה אלהיכם: ושמרתם את-חקתי ואת-משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני יהוה:

¹ HASHEM spoke to Moses, saying: ² Speak to the Children of Israel and say to them: I am HASHEM, your God. ³ Do not perform the practice of the land of Egypt in which you dwelled; and do not perform the practice of the land of Canaan to which I bring you, and do not follow their traditions. ⁴ Carry out My laws* and safeguard My decrees to follow them; I am HASHEM, your God. ⁵ You shall observe My decrees* and My laws, which man shall carry out and by which he shall live — I am HASHEM.

74a SANHEDRIN (2) סנהדרין (74a)

R' Yochanan said in the name of R' Shimon ben Yehotzadak: They took a vote on the matter and decided in the attic of Niszah's house in Lod: Concerning all prohibitions in the Torah, אם אומרין לאדם — the law is that if they tell a person: "Transgress such-and-such a prohibition and you will not be killed, but if you refuse to do so, we will kill you," — he should transgress the prohibition and not allow himself to be killed,^[23] — except for when he is told to engage in idol worship, illicit relations with an ervah, or murder. A person must give his life rather than commit any of these three sins.^[24]

SHULCHAN ARUCH (y.d. 157) שולחן ארוך (י"ז:טו)

קנו על איזה עבירות יהרג ואל יעבור. וכו' ג' סעיפים:
 א) כל העבירות שבתורה [א] חוץ מעבודת כוכבים וגילוי ערוות ושפיכת דמים אם אומרים לו לאדם (ב) שיעבור עליהם או יהרג [ב] אם הוא בעיניעה יעבור ואל יהרג [ג] ואם ירצה להחמיר על עצמו

וליהרג א רשאי ב' אם העובר כוכבי' (ה) (ג) מכון להעבירו על דת:

הנה [ד] ולא יוכל להילך עליו בכל אדם לו לרדף ליתן הכל ב' ולא יעבור (ג) [ד] לא תעשה (כ"ג) פסק לזכר הגזול והשכ"ל והאכ"ד וכו' ש' סימן ספ"ו (ה) (ו) ונמקום שחמרו כל פי שיש כבוד למחור ולזנו בושה הוא נחשם כלאוהו עון חבל מקום כדברי ש"ס השם סנה' ח"ו לרדף (ז) להוציא ממוט על זה. (הש"י סימן קל"ו) (י) ואם תוא בפרהסיא (יא) דהיינו ד' (יב) בפני עישרה מישראל חייב ליהרג ולא יעבור (יג) אם העובר כוכבים מכין להעבירו על דת (יד) (טו) (טז) (יז) על ד' כדקרא ונמסרה (י"ח) ה' אבל אם אינו מכין אלא להנאתו יעבור ואל יהרג (י"ט) ואם הוא שעה הבויר* (כ) [כ] (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל) אפילו אערקתא דמסאנא (פירוש רמב"ם המג"א) (ל"א) יהרג ואל יעבור: הנה [י"ב] (כ"ב) ודוקא אם רוצים להעבירו בחזות לא תעשה הכל אם נזרו מרוב (ד') שלא לקיים מצוה עשה ח"ו לרדף לקיימו ושיהרג (י"ג) שגור פייסם להענינם על דת.

4

1. Lawrence Kohlberg, *The Psychology of Moral Development: The Nature and Validity of Moral Stages*, (San Francisco: Harper and Row, 1984), p. 640.

In Europe, a woman was near death from a special kind of cancer. There was one drug that the doctors thought might save her. It was a form of radium that a druggist in the same town had recently discovered. The drug was expensive to make, but the druggist was charging ten times what it cost him to make. He paid \$400 for the radium and charged \$4000 for a small dose of the drug. The sick woman's husband, Heinz, went to everyone he knew to borrow the money and to try every legal means, but he could only get together about \$2000, which is half of what it cost. He asked him to sell it cheaper or let him pay later. But the druggist said, "No, I discovered the drug and I'm going to make money from it." So, having tried every legal means, Heinze gets desperate and considers breaking into the man's store to steal the drug for his wife. Should Heinz steal the drug?¹

5 CRUSSROADS (V. 1)

The following case was brought before the Rabbinical court of Tel Aviv.

Two brothers, B. and H., were in Warsaw during the Nazi occupation. Each one, independently of the other, secreted away a large sum of money, to remain hidden until after the war. Each one knew of the hiding place of the other. One day, under pressure from the S.S., H. revealed the hiding place of his brother in order to save himself. B. is suing H. to restore the total sum involved, because he could have saved himself by revealing his own hiding place. Since he did not do so, it is a case of one who saves himself by means of someone else's property, and he is therefore liable.

H. admits revealing the hiding place of B. to the S.S.. However, he claims that they were looking specifically for the money of B., which they knew about through an informer. They knew nothing of the money of H., and therefore he is not responsible for B.'s loss.

⑥ State v. Moe 174 Wash. 303, 24 Pzd 638 (1933)
 People v. Whipple, 100 Cal. App. 261, 279 P 1008 (1929)

The Washington State Court maintained that "economic necessity has never been accepted as a defense to a criminal charge"³ and the California Appellate held that "even in such dire circumstances [as stealing bread to feed starving babies], so far as the particular defense is concerned, the law itself is powerless to accept the excuse."⁴

⑦ New York Penal Code, par. 35.05 (2)

[C]onduct which would otherwise constitute an offense is justifiable and not criminal when: . . . such conduct is necessary as an emergency measure to avoid an imminent public or private injury which is about to occur by reason of a situation occasioned or developed through no fault of the actor and which is of such gravity that, according to ordinary standards of intelligence and morality, the desirability and urgency of avoiding such injury clearly outweigh the injury sought to be prevented by the statute defining the offense in issue.⁵

PARASHAS KEDOSHIM

¹ HASHEM spoke to Moses, saying: ² Speak to the entire assembly of the Children of Israel and say to them: You shall be holy, for holy am I, HASHEM, your God. *

³ Every man: Your mother and father shall you revere and My Sabbaths shall you observe — I am HASHEM, your God. ⁴ Do not turn to the idols, and molten gods shall you not make for yourselves — I am HASHEM, your God.

⁵ When you slaughter a feast peace-offering to HASHEM, you shall slaughter it to find favor for yourselves. * ⁶ On the day of your slaughter shall it be eaten and on the next day, and whatever remains until the third day shall be burned in fire.

⁷ But if it shall be eaten on the third day, it is rejected — it shall not be accepted.

⁸ Each of those who eat it will bear his iniquity, for what is sacred to HASHEM has he desecrated; and that soul will be cut off from its people.

⁹ When you reap the harvest of your land, you shall not complete your reaping to the corner of your field, and the gleanings of your harvest you shall not take.

¹⁰ You shall not pick the undeveloped twigs of your vineyard; and the fallen fruit of your vineyard you shall not gather; for the poor and the proselyte shall you leave them — I am HASHEM, your God.

¹¹ You shall not steal, you shall not deny falsely, and you shall not lie to one another. ¹² You shall not swear falsely by My Name, thereby desecrating the Name of your God — I am HASHEM. ¹³ You shall not cheat your fellow and you shall not rob; a worker's wage shall not remain with you overnight until morning. * ¹⁴ You shall not curse the deaf, and you shall not place a stumbling block before the blind; * you shall fear your God — I am HASHEM.

¹⁵ You shall not commit a perversion of justice; you shall not favor the poor and you shall not honor the great; with righteousness shall you judge your fellow. *

¹⁶ You shall not be a gossipmonger among your people, you shall not stand aside while your fellow's blood is shed — I am HASHEM. ¹⁷ You shall not hate your brother in your heart; you shall reprove your fellow and do not bear a sin because of him. ¹⁸ You shall not take revenge and you shall not bear a grudge against the members of your people; you shall love your fellow as yourself * — I am HASHEM.

¹⁹ You shall observe My decrees: you shall not mate your animal into another

ויקראו לו

פרשת קדושים

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-כָּל-עַדְת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תְּהִיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת-שִׁבְתֵּי תִשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֶל-תִּפְנוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאֵלֵהֶי מִסֹּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכִי תִזְבְּחוּ וְזָבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: בַּיּוֹם וּבַחֲבֹם יֵאָכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֵף: וְאִם הָאָכַל וְאָכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לֹא יִרְצָה: וְאָכְלוּ עוֹנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי-אֵת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהֶם: וּבִקְצֹרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פְּאֵת שַׂדֶּךָ לְקַצֹּר וּלְקַט קְצִירֶךָ לֹא תִלְקֹט: וְכִרְמֶךָ לֹא תַעֲלֹל וּפְרֹט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעֵנִי וּלְגֹר תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תִגְנְבוּ וְלֹא תִחַכְּחוּ וְלֹא תִשְׁקֹרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: וְלֹא תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לְשָׁקֵר וְחָלַלְתָּ אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא-תַעֲשֶׂק אֶת-רֵעֶךָ וְלֹא תִגּוֹל לֹא-תִלְוֶה פְּעֻלַּת שִׂכְרִי אֶתְךָ עַד-בֹּקֶר: לֹא-תִקַּח חֶרֶשׁ וּלְפָנֶי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאֵת מִפְּאַל-הַיּוֹד אֲנִי יְהוָה: לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפַּט לֹא-תִשָּׂא פְּנֵי-דָל וְלֹא תִהְדָּר פְּנֵי גֵדוּל בְּצַדֵּק תִשְׁפֹּט עַמִּיתֶךָ: לֹא-תִלְךָ רֶכֶל בְּעַמִּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל-רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא-תִשְׁנֵא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתֶךָ וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חָטָא: לֹא-תִקֵּם וְלֹא-תִטֹּר אֶת-בְּנֵי עַמִּי וְאֶהְבֵּת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי יְהוָה: אֶת-חֻקֹּתַי תִשְׁמְרוּ בְהִמָּתָר לֹא-תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ לֹא-תִזְרַע כְּלָאִים וּבְגַד כְּלָאִים שַׁעֲטָנֹו לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ:

BAVA METZIA 60b (9) ק"ך י"ו

ויתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבהר בת לים אשר בשער ויבקעו שלשת הגבורים במתנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לים אשר בשער [הי] ואם קא מיבעיא ליה אמר רבא אמר ר"נ סמון באש קמיבעיא ליה אי כר' יהודה אי כרבנן ופשיט ליה ר' דמשמו ליה רב הונא אמר גדישים דשעורים דישראל הוו דהוו מטמרי פלשתים כדו וקא מיבעיא ליה להניל עצמו בממון חברו שלחו ליה "אסור להניל עצמו בממון חברו אבל אתה מלך אתה מלך א"תה" פורץ לעשות לו חסד ואין מוחזן בידו ורבנן ואיתומא רבה בר מרי אמרו גדישים דישראל הוו וגדישין דערשים דפלשתים (ה) וקא מיבעיא להו מהו ליטול גדישין של שעורין דישראל ליה לפני בהמתו על מנת לשלם גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה "חבול ישיב רשע גולה ישיב עדים שגולה משלם רשע הוא אבל אתה מלך אתה מלך פורץ לעשות לו חסד ואין מוחזן בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי היינו דכתיב חד קרא ונתתי שם חלקת השדה מלאה עדשים וכתיב ה' דא ויהיו חלקת השדה מלאה שעורים אלא למאן דאמר למקלי ר

Scripture says:⁶ *And David inquired, and said, Oh that one would give me water to drink of the well of Bethlehem, which is by the gate. And the three mighty men broke through the host of the Philistines and drew water out of the well of Bethlehem that was by the gate etc.* What was his difficulty?⁷—Raba stated that R. Nahman had said: His difficulty was regarding concealed ~~and~~ damaged by fire⁸—whether the right ruling was that of R. ~~Yohanan~~ or of the Rabbis;¹⁰ and they gave him the solution, whatever it was. R. Huna, however, said: [The problem was this:] *There were there* stacks of barley which belonged to Israelites but *in which* Philistines had hidden themselves, and what he asked was whether it was permissible to rescue oneself through the destruction of another's property.¹¹ The answer they despatched to him was: 'Generally speaking it is forbidden to rescue oneself through the destruction of another's property.'¹¹ you however are King and a king may break [through fields belonging to private persons] to make a way [for his army], and nobody is entitled to prevent him [from doing so].'

RASHI (10) ק"ך י"ו

ויזיל - שלא ישרפו תבואת וחסור להניל אם עצמו בממון חברו :

KESUBUS 19a (11) כעוקב י"ב

R' Meir - קסבר רבי מאיר - Rav Chisda said: אמר רב חסדא holds that - עדים שאמרו להם חתמו שקר ואל תהרגו - if witnesses were told, "Sign falsely and you will not be killed, but if you refuse to sign you will be killed," - יהרגו ואל יחתמו שקר - they should allow themselves to be killed rather than sign falsely. Therefore, when they say that they signed under mortal duress they incriminate themselves.¹²

120 י"א (12) YUMA 83b

R' Yehudah and R' Yose were traveling on the road. *Bulmos* seized R' Yehudah. He deprived a shepherd of his bread²²¹ and he ate the bread. אמר ליה רבי - R' Yose said to him: "You deprived the shepherd!"²²¹ When they came to the city, *bulmos* seized R' Yose. They [the people of the city] surrounded him with jars of honey and sweets and platters of cooked dishes. אמר ליה רבי - R' Yehudah said to him, "I deprived the shepherd, but you deprived the entire city!"

2 ק"ג (13) BAVA KAMMA 80a

*ת"ד מעשה בחסד אחד שהיה נגנה מלבו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שינק חלב רותח משתיית לשתית והביאו לו עז וקשרו לו בכרעי המטה והיה יונק ממנה משתיית לשתית לימים נכנסו חביריו לבקרו כיון שראו אותה העז קשורה בכרעי המטה חזרו לאתריהם ואמרו לסמים מוזיין בביתו של זה ואנו נכנסין אצלו ישבו וברקו ולא מצאו בו אלא אותו עזן של אותה העז ואף הוא בשעת מיתתו אמר יודע אני [6] שאין בי עזן אלא עזן אותה העז שעברתי על דברי חברי :

Our Rabbis taught:⁴ There was once a certain pious person⁵ who suffered with his heart, and the doctors on being consulted said that there was no remedy for him unless he sucked warm milk every morning. A goat was therefore brought to him and fastened to the legs of the bed, and he sucked from it every morning. After some days his colleagues came to visit him, but as soon as they noticed the goat fastened to the legs of the bed they turned back and said: 'An armed robber⁶ is in the house of this man, how can we come in to [see] him?' They thereupon sat down and inquired into his conduct, but they did not find any fault in him except this sin about the goat. He also at the time of his death proclaimed: 'I know that no sin can be imputed to me save that of the goat, when I transgressed against the words of my colleagues.'

YERUSHALMI 2:2 (14) תלמוד ירושלמי (ד:ק)

אית דבעי מימר איתה רובה הוות ולא הוות
משמע ליה וכל מה דהוה מעבד באיסור הוה
מעבד בנין כן לא שרא ליה אמר רבי חנינה
זאת אומרת שאין מתרפין משפיות דמים.
דהנין חמן יוצא רובו אין נונעין בו וכו'
חיישין שלא ימות ואין דוחין נפש מפני נפש לא
סוף דבר שאמר לו הרוג את איש פלוני אלא
אמר לו חסום את איש פלוני. עכו"ם בעכו"ם עכו"ם
בישראל חייב ישראל בעכו"ם פסור. רר

MAR'EH PANIM (15) מראה פנים פר

לא סוף דבר אחר לו הרוג את איש פלוני אלא אמר לו חסום את איש פלוני. וכו'
פסורה רב חסדא נכבדי פ"כ דכהונות דף י"ט ע"א דקאמר קסבר ר"מ פדים
שאמר להם חתמו שקר ואל תהרגו ויהרגו ואל יחתמו שקר אבני רבה דחי נה בהם
כפשיטות וקאמר כשהא חילו התן לקמן להימלוכי אמרין להו זילו וחתמו ולא התקטלון
דאמר מר אין לך דבר שעומד בפני סיקוח נפש אלא פ"ג ופ"ד בלעד. ועיין לעיל
סוף פ' בתוכול פס שכתבתי שם מדברי רבא נכתובות וא"כ ה"ג מ"ל פלמו כממון
מכירו מיקרי וכו' דאנו מחייב למכור נפשו כזביל זה מי"מ חייב לבלס לחכיו שהרי
מ"ב ב"ד"ס ודמ"א להאי עובדא דדוד וע"פ

SHITA MEKUBETZES (16) שיטה מקובצת (כאוקות)

ועוד נתן הרמב"ן ז"ל ואיכא דאמרי רב חסדא אמר קסבר רבי
מאיר מדינא נמי יהרגו ואל יחתמו שקר לפי שנמלא צברייהא
חילונית שלשה דברים אין עומדים בפני פקוח נפש ואלו הן פ"ג ופ"ד
וש"ד רבי מאיר אומר אף הגזל ורבא אמר אכן ודאי קי"ל שאין לך
דבר שעומד בפני פקוח נפש אלא שלשה אלו בלבד ודילמא אהא
קמי בי דינא דמ"ל כרבנן ואורו ליה הכי ולא מילתא כיה פ"כ.

SEMACHOS (17) שמחה

הלכה יא הרוגי מלכות אין סונעין סהן כל דבר מאיסתי מתחילין למטת
להם משעה שנתיאשו מלשאל אבל לא מלגנוב שבל הנוגב דרי זה שופך
דמים ולא שופך דמים בלבד אלא כאילו עובד עובדת כוכבים [א] וכו' :

Binayan Tzion (18) ת"ן צ"ן
ס"ו ז"ן

כלל גדול בחורה שאין מנו' עומד בפני פקוח נפש חוץ
 מג' עבירות ע"ז ג'ע' וס'ד' אכן אם מותר להגיל עגמו
 יופני פקוח נפש בנימון חנירו דהיינו אם מותר לגזול ממון
 חנירו כדי להגיל עגמו מסכנת נפש זה לא ראייתי וזכור
 בפוסקים ויולאנו בזה פלוגתא בין גדולי הראשונים והיא
 השאלה אשר שאל כבר דוד לסנהדרין כדאמרינן בב"ק (דף
 ס') ויחאו' דוד ויאמר מוי יסקני נויס מבור ביה לחם אשר
 בשער מאי קינבעי' וכו' רב הונא אמר גדישים דשעורים
 דישראל הוו דהוו ויטמורי פלשתיים נהו וקא' מנעיא לי' ויהו
 להגיל עגמו בנימון חנירו שלחו לי' חסור להגיל עגמו בנימון
 חנירו אבל חסור ויולך פורץ לעשות לו דרך ואין
 מוחין בידו וכתבו שם החוספ' איבעי' לי' או חייב לשלם

כשהגיל עגמו יופני פקוח נפש עכ"ל וכ"כ גם הראש' ח"ל הא
 לא יונעבי' לי' אי שרי למוקלינהו להגלח ישראלים דמלחא
 דפשיטא היא שאין לך דבר עומד בפני פקוח נפש אלא שלם
 עבירות אלא הכי מנעבי' לי' ויהו למוקלינהו אדעתא דליפטר
 ויהשלימין ואמרו לי' אסור להגיל עגמו בנימון חנירו אדעתא
 דליפטר ויחשלוויין עכ"ל והנה ודאי פי' זה של החוספ'
 והראש' ש דחוק ויאלוד בלשון הגמרא דלא הוי לי' למימר ויהו
 להגיל עגמו בנימון חנירו אלא הל"ל מוי שהגיל עגמו בנימון
 חנירו חייב לשלם או לא רק שהגורבו הראשונים לפרש כן
 כיון שאין לך דבר עומד בפני פ"ג והסנהדרין פסקו דאסור
 להגיל עגמו אבל דעת רש"י אינה כן דאיהו דאמרינן בב"ק
 (שם) בשלמא למ"ד למוקלי היינו דכתיב ויחליצנו בחוק החלקה
 ויליה

וייליה כתב רש"י וייליה שלא יזרפיה האיל ואסור להגיל
 את עגמו בנימון חנירו עכ"ל הרי דפשיטא לי' דאסור להגיל
 עגמו לכחלתה דהורה שלא יזרפיה ליוען הגיל הגפשות
 מיד פלשתיים וראיתי בפרשת דרכים (דרוש י"ט) שהגיה
 שם דברי רש"י אלה וכתב עליהם משווע דס"ל דמה שנשחפק
 דוד הוא אם מותר להגיל עגמו בנימון חנירו והדגדג הוא
 תימיה בעיני דחוק יתכן דבניקוס פקוח נפש אסור להגיל
 עגמו בנימון חנירו עכ"ל ולעג"ד י"ל ליישוב שיטת רש"י שלא
 בלבד בלשון הגמרא ויסייעו מה שדחוק מאוד לפי החוספ'
 והראש' כמו שבחנתי אלא דגם מסבירא יש לומר כן שהרי
 ציומא (דף פ"ה) יליף ר"ע דפקוח נפש דוחה שנת דעבודה
 דוחה שנת ופקוח נפש דוחה עבודה כש"כ שדוחה שנת ע"ש
 וברי' זה פשיטא אף שהחירה החורה לחלל שנת מופני עבודה
 חמירין ומוספין מוכ' לא התירה לגזול דאם לא מנח חמיר
 אלא וין הגזול לא התירה התורה להביאו דהא סתמא
 אמרינן להגיא את הגזול ולא מחלקינן בין מנח אחר ללא
 מנח אחר הרי אף שהחירה התורה שנת מפני עבודה
 נוכ' מ לא התירה ממון של אחרים וביון דפקוח נפש ילפינן
 מעבודה גאמר ג"כ כמו שעבודה לא דוחה את הגזול גם
 פקוח נפש לא דוחה את הגזול ואין לומר דה"כ דרק המנות
 החירה התורה מפני פקוח נפש ולא ויה ששיך לחנירו ל"ל
 לרנא לפרש שם (דף פ"ג) הטעם דאסור להגיל עגמו בנפש
 חנירו חסום מאי חויה דדמך סומק טפי וכו' היפוק לי'
 אפילו לא הוי נפש חנירו רק מיווגו ג"כ לא מותר להגיל
 עגמו בו דיש לומר דרנח קושטא קאמר דהא הוי נפש חנירו
 ועוד דיש נפקוחא נאם מוחל חנירו ורונה שיגיל עגמו בו
 דבנימון כה"ג ודאי מותר אבל להגיל עגמו בנפש חנירו
 אפילו חנירו רונה בכך אסור מטעם דמאי חויה כיון דחניב
 לפני הקב"ה נפש ישראל מאי חויה דנפשך חביבה לו מנפאו
 כמו שפי' רש"י אבל אם לא מוחל חנירו על ממונו י"ל דגם
 בנימונו אינו ראוי להגיל זה לעג"ד שיטת רש"י:

RAMBAM + RA'AVAD (19) רמב"ם אורח חיים תל"ט

השנת הראב"ד

היה. נשא ממון חבירו בידו ונתנו לאנס חייב לשלם מכל מקום אע"פ שהמלך אנסו להביא. במה דברים אמורים שאם אנסו להביא חייב בשלא הגיע הממון לרשות האנס. אבל אנס שאנס ישראל עד שהראהו ועמד האנס על הממון ונעשה ברשותו ואנס את ישראל עד שהוליכו לו למקום אחר.

ד. נשא ממון חבירו בידו ונתנו לאנס חייב לשלם מכל מקום אע"פ שהמלך אנסו להביא. במה דברים אמורים שאם אנסו להביא חייב בשלא הגיע הממון לרשות האנס. אבל אנס שאנס ישראל עד שהראהו ועמד האנס על הממון ונעשה ברשותו ואנס את ישראל עד שהוליכו לו למקום אחר.

SANHEDRIN 74a (20) סנהדרין ע"ג

If a pursuer was pursuing his fellow with intent to kill him, and [the pursuer] broke some vessels during the pursuit, whether those vessels were property of the [one being pursued] or the property of any other person, he is exempt from paying for the breakage. What is the reason that he is exempt? It is because he is liable to pay with his life (i.e. he may be killed during the pursuit), and this liability exempts him from any monetary obligation.^[13]

The Gemara quotes another of Rava's statements about vessels broken during a pursuit:

And if [someone being pursued] broke the vessels of [the pursuer] he is exempt from paying for the breakage. But if he broke vessels belonging to any other person, he is liable for the damage.

The Gemara explains the reasoning behind these laws: If the one being pursued broke the vessels of the pursuer, if he did so to save himself, he is exempt from payment for [the pursuer's] money should not be dealt with as being more precious to him than his life.^[14] But if he [the one being pursued] broke the vessels of any other person, he is liable, for he saved himself with his fellow's property.^[15]

A statement by Rava about a rescuer who damaged some vessels:

And if one pursuer was chasing another pursuer to prevent him from committing murder, and he broke some vessels in the process, whether they were the property of the other pursuer, of the pursued or of any other person, he is exempt from any liability.

The Gemara explains why he is not liable for breaking the vessels that belonged to a third party:^[17]

And this is not based on the strict letter of the law, which would surely hold the rescuer liable for damages. Rather, he is exempt because if you do not say so and instead hold him liable, the result will be that you will never find a person who is willing to save his fellow from the hand of his pursuer, because his liability for damage to third parties will deter him from undertaking the rescue. Therefore, the Rabbis decreed that a rescuer not be held responsible for any damage that he causes.

70 N"ג (24) BAVA METZIA 62a

[The phrase] is needed, in R' Yochanan's opinion, for the lesson that was taught in the following Baraisa: TWO PEOPLE WERE TRAVELING ALONG THE WAY - AND ONE OF THEM HAD IN HIS POSSESSION A FLASK OF WATER. IF BOTH DRINK from it, THEY WILL both DIE because there is not enough water to sustain both of them until they can reach more water. HOWEVER, IF only ONE OF THEM DRINKS, HE WILL be able to REACH A SETTLEMENT, where more water is available. BEN PETURA PREACHED concerning the above case: IT IS BETTER THAT BOTH SHOULD DRINK AND DIE - THAN THAT ONE SHOULD WITNESS THE DEATH OF HIS FELLOW. Ben Petura's teaching was accepted UNTIL R' AKIVA CAME along AND TAUGHT: "The Torah states THAT YOUR BROTHER MAY LIVE WITH YOU. This implies that YOUR own LIFE TAKES PRECEDENCE OVER YOUR FELLOW'S LIFE." Thus, the owner should hold all the water for himself, to ensure his own survival. R' Yochanan maintains that the phrase that your brother may live with you is necessary to teach R' Akiva's point.

שאלת כמה שכתבתי אני נפרק המונס צאן
פדירג על ההיא האיכניא להו התם
טרו להציל עצמו במטון חבירו. שאני כתבתי שם
בשם התוס' דקא מבניא ליה אם חייב לשלם.
וכתבתי עוד ונראה שפשוט בעיניהם שיכול על
מנת לשלם, ושלא מדעת הבעלים. ואתה קשיא
לך, איכ למח שלחו לו אסור, לשלחו ליה מותר
להציל על מנת. ועוד דבהדיא אמרו שם אנשים
שמשלם נקרא רשע.

(25) RASHBA
גיל ההלכה סי' 5

תשובה מה שכתבתי נראה לי שהוא פשוט, וקרוב
אני לומר שלא הייתי בכך צריך לכתובו
מרוכ פשיטותו. שהרי אין לך דבר עומד בפני פקוח
נפש, אלא אותן ג' המנויות²⁴. הגע עצמך מי שהיה
במדבר, ומת בצמא, ומצא קיתון מים של חבירו, ימות
ואל ישתה, ואפילו על מנת לשלם. והיאך נקרא זה
גזלן, והבעלים חייבין ליתן לו חנם ולהחיותו. עד שהיה
בן פטור דורש במסכת מציעא²⁵ בשנים שהיו מהלכין
בדרך, וכיד אחד מהם קיתון של מים. אם שותין שניהם
מתים, ואם שותה אחד מהם מגיע לישוב, מוטב שישתו
שניהם וימותו, ואל יראה אחד במיתת חבירו. ועד כאן
לא פליג ר"ע אלא משום דכתיב²⁶ וחי אחיך עמך.
חיך קודמין לחיי חבירך. הא שלא במקום חיותו חייב.
ואיכ איזה גזל יש כאן, עד שנאמר בו אע"פ שגולה
משלם רשע הוא. אלא ודאי להציל עצמו ע"מ לשלם
פשיטא. וכי לא שלחו ליה מותר על מנת לשלם, מאי
דפשיטא ליה ולא מבניא ליה כלל מאי לשלחו ליה.
וההיא דקא אמרו אע"פ שמשלם גזילה רשע מיקרי,
לאו (המציל)²⁷ עצמו קאי. אלא אידיך ללישנא דאמרו
דשלח להו מהו ליטול גדישין של שעורין ליתן לפני
בהמתו על מנת ליתן גדישין של עדשים, ועל זה שלחו
לו דאסור. דאין לו (לקיחת)²⁸ ממון חבירו שלא מדעתו,
להציל ממנו ואפילו על מנת לשלם.

YAD RAMAH (26) 31 רמה (סוגריין)

הא
דאמרינן הכא דאסור לאדם להגיל עלמו בממון חברו בדאפשר ליה
לאיחזולי באנפא אחרינא קאי אבל אי לא סגיא בלאו הכי מותר
דאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא ע"ג וג"ע וש"ד וה"מ
לכתחלה לענין איסור אבל לענין חיובא לא שגא הכי ולא שגא הכי
מיחייב דלענין השלומין מיהת מידי דאפשר הוא ומיבעי ליה לשלומי
לחבריה ממוניה ואמטול הכי קא נקיט לה גמרא טעמא משום דאסור
להגיל עלמו בממון חברו דכוון דלכתחלה כי יוכל להגיל ע"י דבר

אחר אסור להגיל עלמו בממון חברו כי אין יכול להגיל ע"י דבר
אחר נהי דלכתחלה מותר להגיל על איבוד ממון חברו אבל לענין
השלומין מידי דאפשר הוא ומיחייב ושאר השמועה פשוטה היא

(27) CROSSROADS

Based on these principles, the court decided as follows: There is a discrepancy of fact between the versions of the two sides. Were the facts as described by the plaintiff B. to be correct, there would exist a prima facie case for his claim against his brother, since he claims that it was not specifically his money which caused the danger. H. chose to deliver his brother's money of his own accord.

H., however, denies this version and claims that he was forced to deliver specifically B.'s money. Since he admits that he saved himself through his brother's money, it is proper to require him to take an oath to the truth of his version. On the other hand, he could have denied the entire story, as there are no witnesses, and this adds to his credibility.

Therefore, we obligated H. to pay an appropriate share of the amount secreted away, in place of the oath, taking into account that he did save his life by means of this money, and also managed to recover his own property at the end of the war.

The verdict was accepted willingly by both sides.